

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ,
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В
ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

Випуск шістдесят третій

**Київ - Вінниця
2022**

РОЗДІЛ 3

ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ І ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

УДК 378(038)

DOI: 10.31652/2412-1142-2022-63-132-140

Голук Оксана Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6309-9261
oksana.holiuk@vspu.edu.ua

Більська Ольга В'ячеславівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4494-2943
olha.bilska@vspu.edu.ua

Пахальчук Наталія Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7098-3821
natalia.pakhalchuk@vspu.edu.ua

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА НА ЕТАПАХ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Анотація. У статті презентовано досвід реалізації ідеї формування творчої особистості педагога у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського на прикладі впровадження освітніх програм спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Розкрито механізм та поетапність модернізації освітньої програми. Зокрема, представлено досвід постановки та формулювання цілей освітньої програми, розкрито особливості освітньої програми, які вирізняють її з-поміж інших вітчизняних аналогів та забезпечують конкурентоспроможність випускників на ринку праці, висвітлено специфіку забезпечення компетентностей та програмових результатів навчання. Продемонстровано логіку втілення ідеї формування творчої особистості педагога у контекст цілей освітніх програм. Розкрито досвід вдосконалення освітньої програми в контексті інтеграції двох спеціальностей. Висвітлено процес вдосконалення освітніх компонент. Відзначено, що зміст навчальних дисциплін освітніх програм спеціальності 012 «Дошкільна освіта» сприяє набуттю «м'яких навичок». Розкрито специфіку відбору форми і методів організації навчання і викладання у закладі вищої освіти з орієнтацією на концепт студентоцентрованості, надання переваги інтерактивним методам навчання і викладання, використання діалогічних форм та методів. Приділена увага алгоритму побудови індивідуальної освітньої траєкторії студента. Зокрема, розкрито процедуру обрання вибіркового дисциплін студентами на різних етапах навчання, відзначено можливості неформальної освіти, потенціал участі студентів у наукових заходах, творчих конкурсах та олімпіадах. Автори звернули увагу на роль науково-педагогічних працівників, які працюють із забезпечення освітніх програм спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у забезпеченні інтенсивного становлення творчої особистості майбутнього педагога. Розкрито специфіку співпраці зі стейкхолдерами, зарубіжними закладами вищої освіти та громадськістю, представлено результати такої співпраці.

Ключова слова: творча особистість; освітня програма; студентоцентризований підхід; підготовка педагога.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Формування креативного майбутнього фахівця як складова гуманізації освітнього процесу завжди було одним із пріоритетних завдань реформування системи вищої освіти в Україні. Розкриття і розвиток потенцій кожної особистості, підготовка молодшої людини до її професійного самовдосконалення та самореалізації у професійному житті – завдання сучасної вищої школи. Особливо нагальним це завдання стає у контексті підготовки фахівця-педагога.

У контексті нового Закону України «Про вищу освіту» і документів Європейського простору вищої освіти відбувається розробка та модернізація освітніх програм в умовах європейської інтеграції національної вищої освіти [6; 7; 8]. Діяльність педагога будь-якої спеціальності потребує особливого творчого і, одночасно, делікатного підходу, адже основний об'єкт його праці – це неповторна особистість дитини, яка змінюється, розвивається, зростає. Фахова підготовка, яку отримує майбутній вчитель, вихователь, має бути достатньою для того, щоб на основі отриманих знань створювати свої способи взаємодії з дітьми у будь-яких ситуаціях, гнучкою, щоб враховувати мінливість та постійні зміни у запитах сучасного суспільства, творчою, щоб забезпечувати можливість креативного підходу студентів до отриманої інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, традиційна система підготовки фахівців у педагогічних закладах вищої освіти досі переважно спрямована на надання знань та їх відтворення [1]. Навіть докорінна перебудова змісту освіти, запровадження нових прогресивних дисциплін, якщо не змінювати форми взаємодії викладачів ЗВО та студентів, не здатні подолати помилкові стереотипи професійної ролі педагога, які спираються на усталену соціально-професійну модель. «Жодні нові істини, залишаючись лише на рівні свідомого досвіду, не в змозі перебудувати саму особистість» [3, с. 121].

Особливості розробки та впровадження освітніх програм у контексті дуальної освіти в закладі вищої освіти розглядають Я. Довгенко, Л. Яременко, Ю. Яременко [4]. Методику залучення студентів для модернізації освітніх програм досліджує Ю. Журавльов [5]. Науковець зробив висновок, що «фокус-групи є дієвим засобом залучення здобувачів вищої освіти до організації освітнього процесу та одним із чинників ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти університету» [5, с. 14].

Проблему розробки освітніх програм нового покоління, які покликані враховувати тенденції європейської освіти, сучасні вимоги вітчизняних роботодавців, а також забезпечити необхідну якість вищої освіти, досліджують О. Коваленко, Д. Коваленко, Н. Брюханова, М. Мельниченко. Так, науковцями розроблено етапи формування основних складових освітньої програми, розглянуто деякі особливості виконання кожного з цих етапів, а саме: визначення професійного призначення та умов використання майбутнього фахівця в галузі, визначення переліку програмних компетентностей фахівця та компонентів освітньої програми, визначення результатів навчання, які зможуть забезпечити об'єктивне діагностування сформованості програмних компетентностей [9].

На сучасному етапі створення освітніх програм науковці (А. Горбовий та ін.) опікуються також проблемами «забезпечення якості підготовки випускників університету на рівні європейських стандартів за рахунок адаптованості до ринку праці шляхом уніфікації структурних підрозділів з інформаційних соціальних технологій та безпеки, впровадження індивідуальної траєкторії навчання та освітніх програм в інноваційній системі безперервної освіти, академічної мобільності студентів, апробації новітніх розробок ІТ-сектору» [2, с. 101].

Мета статті. Зважаючи на важливість формування творчої особистості майбутнього педагога, яка на сьогодні залишається актуальною та практично не розв'язаною, вважаємо особливо актуальним представлення досвіду реалізації ідеї формування творчої особистості педагога у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського на прикладі освітніх програм спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні на факультеті дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського впроваджуються чотири освітні програми спеціальності 012 «Дошкільна освіта»:

- «Дошкільна освіта. Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
- «Дошкільна освіта. Логопедія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
- «Дошкільна освіта. Початкова освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти,
- «Дошкільна освіта. Логопедія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Існують державні стандарти щодо спеціальностей, які стали основою для розробки заявлених освітніх програм:

- Стандарт першого рівня вищої освіти, ступеня бакалавра, спеціальності 012 «Дошкільна освіта» затверджено наказом МОН України № 1456 від 21.11.2019 р. та введено в дію з 2019/2020 навчального року;
- Стандарт другого рівня вищої освіти, ступеня магістра, спеціальності 012 «Дошкільна освіта» затверджено наказом МОН України № 572 від 29.04.2020 р. та введено в дію з 2020/2021 навчального року;
- Стандарт першого рівня вищої освіти, ступеня бакалавра, спеціальності 013 «Початкова освіта» затверджено наказом МОН України № 357 від 23.03.2021 р. та введено в дію з 2021/2022 навчального року;
- Стандарт першого рівня вищої освіти, ступеня бакалавра, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» затверджено наказом МОН України № 799 від 16.06.2020 р. та введено в дію з 2020/2021 навчального року;
- Стандарт другого рівня вищої освіти, ступеня магістра, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» затверджено наказом МОН України № 28 від 05.01.2021 р. та введено в дію з 2021/2022 навчального року.

Підготовка фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» на факультеті дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського здійснюється з 2010 року. З цього часу триває модернізація та регулярне оновлення зазначених освітніх програм. Провідною ідеєю підготовки фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» вважаємо підготовку креативних випускників, здатних до розв'язання нагальних питань сучасної дошкільної освіти, розвиток творчої особистості майбутніх вихователів.

Розкриємо механізм та поетапність модернізації освітньої програми, а саме розглянемо специфіку забезпечення формування творчої особистості педагога на прикладі освітньої програми «Дошкільна освіта. Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Першочергової уваги потребує профіль освітньої програми. Орієнтуючись на забезпечення якості освітньої програми, робочі групи, які займаються розробкою та вдосконаленням освітніх програм, зосереджують свою увагу на таких основних аспектах:

- цілі освітньої програми,
- особливості освітньої програми, які б яскраво вирізняли з-поміж інших вітчизняних аналогів і робили випускників конкурентоспроможними на ринку праці,
- компетентності та програмові результати навчання.

Оскільки до спеціальностей 012 «Дошкільна освіта» та 013 «Початкова освіта» існують державні стандарти, то цілі розроблених освітніх програм, з одного боку, мають корелювати з державними стандартами, з іншого - відповідати місії та стратегії закладу вищої освіти. Тому ідея формування творчої особистості педагога цілком логічно влітається в контекст цілей усіх зазначених освітніх програм.

Основними особливостями, які прописані в профілі освітньої програми, вважаємо:

- розробку програми в контексті наступності між дошкільною та початковою освітою;

- опору на сучасні уявлення про тенденції, закономірності розвитку педагогіки та методик дошкільної і початкової освіти;
- інтеграцію фахової підготовки в галузі дошкільної та початкової освіти з інноваційною та дослідницькою діяльністю;
- опуклу презентацію практичної складової, яка включає педагогічну практику в закладах дошкільної освіти та у початковій школі;
- забезпечення набуття здобувачами вищої освіти навичок soft skills упродовж усього періоду навчання, оскільки саме до компонентів soft skills відносяться і критичне мислення, і креативність, і глобальність мислення, які виступають підґрунтям формування творчої особистості педагога.

Робочою групою вдосконалено загальні, фахові компетентності та програмові результати навчання відповідно до існуючих стандартів вищої освіти в контексті інтеграції двох спеціальностей: «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта». Відзначимо, що стандарт містить компетентності та програмові результати навчання, в яких чітко заявлена творча складова, а також у ньому прописано компетентності та програмові результати навчання, які передбачають здатність педагога здійснювати творчий розвиток дитини. Ми виходили з розподільного принципу.

Наступним кроком вдосконалення освітньої програми є вдосконалення освітніх компонент. Розподіл навчальних дисциплін здійснювався згідно відсоткових співвідношень, які вимагає державний стандарт: обов'язкові освітні компоненти – 75%, вибіркові освітні компоненти – 25%. З них на педагогічну практику відведено 20% часу. Освітні компоненти формувалися таким чином, щоб забезпечити здобувачам вищої освіти досягнення компетентностей та програмових результатів навчання й зреалізувати міждисциплінарність через побудову змістового наповнення освітньої компоненти за інтегрованим принципом та побудову матриці відповідності. На основі зазначеного підходу було розроблено навчальний план.

При розробці робочих навчальних програм робоча група акцентувала увагу на наступному:

- на визначенні результатів навчання, які реалізують ідею формування творчої особистості педагога (причому результати навчання розглядалися як очікування викладача від студента: очікування того, що він досягне наприкінці вивчення навчальної дисципліни);
- на виборі змісту освіти;
- на методах, формах, засобах навчання;
- формах і методах контролю.

Зміст навчальних дисциплін освітньої програми «Дошкільна освіта. Початкова освіта» сприяє набуттю soft skills: комунікації, здатності брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, працювати в команді, вміню розв'язувати конфлікти, керувати часом, логічно і системно мислити, гнучкості й адаптивності, вміню встановлювати партнерські стосунки, презентувати свої наукові здобутки, здатності приймати зважені рішення, розвитку навичок тайм-менеджменту, проектного мислення.

Не менш важливими, а можливо, і визначальними вважаємо відбір форм і методів організації навчального процесу, які надзвичайно вагомі у процесі формування творчої особистості майбутнього педагога. Форми і методи організації навчання і викладання відповідають концепту студентоцентрованості. Надання переваги інтерактивним методам навчання і викладання, використанню діалогічних форм та методів свідчить про ставлення викладачів до студентів як до рівноправних партнерів, сприяє професійному зростанню, підвищенню взаємної відповідальності за результати навчання, стимулюють здатність до самонавчання.

Науково-педагогічні працівники, які працюють із забезпечення освітньої програми «Дошкільна освіта. Початкова освіта» широко використовують: форсайт-ігри, ігри-подорожі, квести, веб-квести, методи евристичного навчання, фасилітаційні методи, дискусії, метод кінодидактики, проблемний виклад матеріалу, «Круглі столи», Сесії «питання-відповідь»,

проблемні завдання, метод аналізу конкретних професійних ситуацій, метод кейсів, імітаційне навчання, інтерактивні технології корпоративного навчання (робота в групах, в парах), методи розвитку творчих здібностей, сторітеллінг, театралізацію тощо. Для студентів проводяться майстер-класи, тренінги, конкурси.

Побудова індивідуальної освітньої траєкторії студента розпочинається з вибіркового навчальних дисциплін. Вибіркові навчальні дисципліни становлять 25% від загального обсягу освітньої програми і представлені у трьох каталогах.

Цикл загальної підготовки передбачає вибір трьох дисциплін із каталогу загальноуніверситетських дисциплін (<https://cutt.ly/WYn6IU>). До вибору студентам бакалаврату пропонується понад 40 навчальних дисциплін. Студенти мають право обрати навіть ті дисципліни, які пропонуються на інших освітніх програмах іншими факультетами. Вибір здійснюється на початку навчального року. Дисципліни планують на вивчення у 1-3 семестрах.

Цикл професійної підготовки представлений двома каталогами: каталогом фахових дисциплін (<https://cutt.ly/rYn6iua>) та каталогом блоків фахових дисциплін (<https://cutt.ly/uYmqJJv>). У фаховому каталозі студентам запропоновано обрати сім з таких навчальних дисциплін:

1. Значущий дорослий у житті дитини в теорії прихильності
2. Основи економічної освіти дітей
3. Гендерна соціалізація дітей у родині та закладах освіти
4. Організація групової діяльності дітей
5. Аніматорська діяльність педагога в дозвіллі дітей
6. Методика естетико-екологічного виховання дітей
7. Практикум з розумового розвитку дітей
8. Національно-патріотичне виховання дітей
9. Медіаосвіта і формування інформаційної культури дітей дошкільного та молодшого шкільного віку
10. Художня праця та основи дизайну в закладі дошкільної освіти
11. Декоративно-прикладне мистецтво
12. Гра на дитячих музичних інструментах
13. Організація роботи групи продовженого дня в початковій школі
14. Проектна діяльність у початковій школі

Серед зазначених дисциплін передбачені такі, які спрямовані на розвиток творчості студентів. Кожна дисципліна представлена у вигляді презентації, яка розкриває обсяг та зміст навчального курсу. На підставі вибору студентів формуються групи, а дисципліни розподіляються для вивчення з 4-го по 8-й семестри. Вибір зазначених дисциплін студенти здійснюють наприкінці 2-го семестру, коли вони вже отримали певну загальну підготовку та базову професійну інформацію з педагогіки та психології дошкільної освіти.

З каталогу блоків фахових дисциплін студенти обирають один блок, який містить шість логічно пов'язаних між собою дисциплін. Ці дисципліни плануються на вивчення з 1-го по 6-й семестр. Ідея вибору дисциплін блоками пов'язана з тим, що в перші дні навчання студентам ще важко зорієнтуватися у великій кількості різноманітних фахових дисциплін, щоб самостійно визначитись з власною траєкторією освітнього розвитку. Проте, вони вже усвідомлюють напрям майбутньої фахової діяльності і, спираючись на власні преференції, цілком здатні обрати ту сферу індивідуального розвитку, яка їх цікавить найбільше. До вибору студентам пропонується 4 блоки ПП 16:

1. Професійне становлення вихователя закладу дошкільної освіти.
2. Розвиток творчої особистості педагога.
3. Професійне становлення вчителя початкових класів.
4. Професійне становлення вчителя-логопеда.

Кожен блок містить 6 дисциплін, зміст багатьох з яких спрямований на творчий розвиток студента, на формування у нього креативного та критичного мислення, нестандартного підходу до майбутньої професійної діяльності (таблиця 1).

Існують й інші аспекти впровадження освітньої програми, які стимулюють розвиток творчості студентів. Протягом 3-х років на кафедрі дошкільної освіти підтримується традиція співпраці зі стейкхолдерами. Кафедра дошкільної освіти організовує методичні наради у формі «Світового кафе». Саме завдяки таким зустрічам відбувається суттєве вдосконалення освітніх програм. Як правило, основні питання, які обговорюються на таких зустрічах, це:

- пропозиції щодо навчальних дисциплін (як вибіркових, так і обов'язкових);
- питання здатностей та компетентностей, якими повинен володіти сучасний вихователь / вчитель початкової школи / логопед;
- сильні та слабкі сторони сторони в підготовці випускника / працівника / практиканта;
- пропозиції щодо удосконалення освітнього процесу (організаційні форми, методи, співпраця тощо).

Таблиця 1

Блоки вибіркових дисциплін (цикл професійної підготовки)

Блок 1. Професійне становлення вихователя ЗДО	ПП 16.1 Практикум з розвивальних ігор для дітей ПП 16.2 Дитяче експериментування в закладах освіти ПП 16.3 Використання body percussion у роботі з дітьми ПП 16.4 Методика навчання іноземної мови в закладах дошкільної освіти ПП 16.5 STREAM-освіта для дітей дошкільного віку ПП 16.6 Педагогічна діагностика та корегування розвитку дітей раннього віку
Блок 2. Розвиток творчої особистості педагога	ПП 16.1 Основи Орф-педагогіки ПП 16.2 ТРВЗ-педагогіка в роботі з дітьми ПП 16.3 Розвиток творчих здібностей дітей у театралізованій діяльності ПП 16.4 Робота з обдарованими дітьми в розвивальному просторі закладу освіти ПП 16.5 Тренінг критичного мислення ПП 16.6 Тренінг особистісного зростання
Блок 3. Професійне становлення вчителів початкових класів	ПП 16.1 Організація колективних форм роботи учнів у початковій школі ПП 16.2 Тьюторинг у початковій освіті ПП 16.3 Перспективність і наступність в дошкільній та початковій освіті ПП 16.4 Практикум з розв'язання математичних задач ПП 16.5 Практикум з української мови ПП 16.6 Еколого-природничий практикум
Блок 4. Професійне становлення вчителя- логопеда	ПП 16.1 Професійна діяльність та особистість учителя-логопеда ПП 16.2 Культура і техніка мовлення вчителя-логопеда ПП 16.3 Ігри в логопедичній роботі ПП 16.4 Артикуляційна гімнастика та логопедичний масаж ПП 16.5 Специфіка роботи логопеда в початковій школі ПП 16.6 Психолого-педагогічна допомога дітям із розладами спектру аутизму

На такі зустрічі запрошуються, в першу чергу, самі здобувачі вищої освіти, які теж відповідальні за власну індивідуальну освітню траєкторію, випускники університету, вихователі закладів дошкільної освіти, вчителі, логопеди, керівники закладів освіти та інші інтересанти. У процесі обговорення до уваги беруться та обговорюються всі озвучені ідеї, фіксуються та враховуються побажання стейкхолдерів. Конструктивна критика теж озвучується і сприймається з увагою, оскільки вона сприяє удосконаленню освітніх програм і підвищенню їх якості. З кожного обговорюваного питання збираються ідеї, презентуються, обговорюються та реалізуються.

Здобувачі освіти також залучаються до процесу періодичного перегляду освітніх програм та інших процедур забезпечення її якості. Вже другий рік поспіль студенти беруть активну участь в роботі фокус-груп щодо аналізу та модернізації освітніх програм (<https://cutt.ly/yf70DkS>, <https://cutt.ly/vf72ciK>) і мають змогу висловити свої пропозиції та побажання до набору компетентностей, програмових результатів навчання, змісту освітніх компонент, форм і методів навчання тощо. В результаті засідань одного з таких «Світових

кафе» нами було взято до уваги студентську ініціативу, яка полягала у визначенні певного списку навчальних дисциплін. Ці дисципліни були запропоновані нашими випускниками та студентами СВО магістра:

- Основи тренінгової діяльності;
- Практикум з розвитку творчого мислення педагога;
- Практикум зі збереження та відновлення ресурсного потенціалу педагога;
- Створення і функціонування приватних закладів освіти;
- Організація змішаного навчання в закладах освіти;
- Медіакультура сучасного педагога;
- Специфіка роботи вихователя в групах дітей з порушенням мовлення.

Запропоновані дисципліни ми реалізували у наших освітніх програмах.

Для формування творчої особистості педагога широко використовуються й можливості неформальної освіти, що набуває особливої актуальності в умовах дистанційної освіти. Студенти, які навчаються на освітній програмі «Дошкільна освіта. Початкова освіта», мають можливість пройти різноманітні вебінари, навчальні курси, майстер-класи на платформах «Веосвіта», «На урок», «EdEra», «Вище», «Prometeus» та ін. Ці результати неформальної освіти враховуються в освітніх програмах, і кожен студент має можливість отримати додаткові бали за роботу із самовдосконалення.

Студенти беруть активну участь у наукових заходах. Таким чином поєднується навчання і наукові дослідження під час реалізації освітньої програми. Студенти беруть участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, конференціях та інших науко-методичних заходах. Тільки за 2018-2020 р.р. кафедрою проведено понад 50 науково-методичних заходів факультетського, загальноуніверситетського, регіонального, всеукраїнського, міжнародного рівня, до участі в яких залучалися студенти у якості доповідачів та учасників майстер-класів. При кафедрі функціонують студентські проблемні групи і наукові гуртки.

Ще один аспект наукової роботи студента вважаємо надзвичайно важливим для розвитку його як творчого педагога. Це - академічна доброчесність. Академічна доброчесність дуже часто зводиться лише до перевірки робіт викладачів та студентів на плагіат. Проте, у цьому контексті ми змінили вектор з боротьби з недоброчесністю на створення і забезпечення умов для неможливості її порушення (через систему творчих завдань).

Цілком зрозуміло, що тільки творчий викладач може виховати творчого студента. Тому викладачі кафедри дошкільної освіти розвивають викладацьку майстерність, підвищуючи власну кваліфікацію, беруть участь у конкурсах та громадських проектах. Кафедра співпрацює із закладами вищої освіти Польщі, Білорусії, Литви, Киргизстану, Словаччини, Румунії, США, Швеції, Норвегії (<https://cutt.ly/hf5zK0Z>). Закордонні стажування пройшли 14 викладачів. Науково-педагогічні працівники активно публікуються у закордонних виданнях, у співавторстві з зарубіжними партнерами. Викладачі кафедри беруть участь в міжнародних проектах, їх запрошують для читання лекцій до закордонних закладів вищої освіти.

Формуванню творчої особистості студента сприяють також наявні на кафедрі дошкільної освіти програми із здобуття подвійної освіти. Студенти мають можливість навчатись на освітній програмі «Дошкільна та початкова освіта зі спеціалізацією логопедія» у Старопольській школі вищій міста Кельце (Польща) та за освітньою програмою «Дошкільна та початкова освіта» у Вищій школі лінгвістичній міста Ченстохова (Польща). 25 студентів вже здобули подвійний диплом, пройшовши таке навчання.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, представлений досвід переконує в об'єктивній можливості створення умов для формування творчої особи майбутнього педагога в системі сучасної вищої освіти. Формування творчої особистості майбутнього педагога – це не спонтанний процес. Це ідея, яка має бути задекларована освітньою програмою і впроваджена на всіх етапах її реалізації. Це результат співтворчості колективу викладачів, студентів, адміністрації закладу вищої освіти

та всіх стейкхолдерів. Розвиток особистості студента в процесі освіти - це необхідність. Із зростанням суб'єктності людини в її соціалізації і професіоналізації, у міру зростання її індивідуальності у виборі засобів самореалізації, посиляться і творчо-стратегічна роль особистості в побудові життєвої освітньої стратегії. Творчу особистість майбутнього педагога, якого так потребують сучасні заклади освіти, можна сформувати лише у відповідному творчому середовищі, що оточує майбутнього освітянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Антонова О. Є. Особливості підготовки креативного фахівця: досвід закладів вищої освіти України. Проблеми освіти: зб. наук. праць ; ІДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. Вип. 91. С. 11-15.
- [2] Горбовий А.Ю. Інформаційні та соціальні технології в системі управління вищою освітою. Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку економіки: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Частина 2. Дубляни, 2020. С. 100-102.
- [3] Горностай П.П. Формирование творческой личности педагога - основа гуманистической педагогики. Итоги XX века: гуманизация образования - проблемы и перспективы: сборн. науч. докл. междунар. науч.-метод. конференции. Витебск, 1998. С. 121-125.
- [4] Довгенко, Я., Яременко, Л., Яременко, Ю. Впровадження дуальної освіти у виші: переваги та ризики. Економіка та суспільство. 2021. №28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-29>
- [5] Журавльов Ю.В. Методика залучення здобувачів вищої освіти для модернізації освітніх програм. Модернізація вищої освіти в Україні та проблеми управління якістю підготовки фахівців у технічному університеті: зб. матеріалів університетської. наук.-метод. конф. (Харків, 7-9 квітня 2020 р.) Харків: ХНУБА, 2020. С. 10-14.
- [6] Закон України «Про вищу освіту» (21.11.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- [7] Захарченко В.М., Луговий В.І., Рашкевич Ю.М., Таланова Ж.В. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.
- [8] Клімова Г. П., Яригіна Є.П. Методичні рекомендації щодо розробки освітніх програм. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/metodychni-rekomendaciyi-po-rozrobcezi-opp.pdf>
- [9] Коваленко О.Е., Коваленко Д.В., Брюханова Н.О., Мельниченко О.О. Сучасний підхід до визначення та формування основних складових освітньої програми підготовки фахівців за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2017. №56-57. С. 6-1

REALIZATION OF THE IDEA OF CREATIVE EDUCATOR'S PERSONALITY FORMING DURING DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF THE EDUCATIONAL PROGRAM

Holyuk Oksana Anatoliyivna

PhD, Associate Professor, Head of the Preschool Education Department
Vinnytsia State Mykhailo Kotsyubynsky Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-6309-9261
oksana.holiuk@vspu.edu.ua

Bilska Olha Vyacheslavivna

PhD, Associate Professor, Associate Professor of Preschool Education
Vinnytsia State Mykhailo Kotsyubynsky Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-4494-2943
olha.bilska@vspu.edu.ua

Pakhchalchuk Natalia Oleksandrivna

PhD, Associate Professor, Associate Professor of Preschool Education
Vinnytsia State Mykhailo Kotsyubynsky Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-7098-3821
natalia.pakhchalchuk@vspu.edu.ua

Abstract. The article presents the experience of implementing the idea of 'creative educator's personality forming at Vinnytsia State Mykhailo Kotsyubynsky Pedagogical University during implementation of educational programs in specialty 012 "Preschool education". The mechanism and gradual modernization

of the educational program are revealed. In particular, the experience of setting and formulating goals of the educational program is presented, the features of the educational program that distinguish it from other domestic counterparts and ensure the competitiveness of graduates in the labor market, highlights the specifics of competencies and program learning outcomes. The logic of embodying the idea of creative educator's personality forming in the context of the goals of educational programs is demonstrated. The experience of improving the educational program in the context of integration of two specialties: «Preschool education» and «Primary education» is revealed. The process of educational components improving is highlighted. It is noted that the content of the disciplines of the educational programs in specialty 012 "Preschool education" contributes to the acquisition of «soft skills». The specifics of the selection of forms and methods of organization of teaching and learning in higher education with a focus on the concept of student-centeredness, giving preference to interactive methods of teaching and learning, the use of dialogic forms and methods. Attention is paid to the algorithm constructing of an individual educational trajectory for every student. In particular, the procedure for selecting elective courses by students at different stages of study is revealed, the possibilities of non-formal education, the potential of students' participation at scientific events, creative competitions and Olympiads are noted. The authors drew attention to the role of research and teaching staff to ensure the educational programs in specialty 012 "Preschool education" in ensuring the intensive development of the creative personality of the future teacher. The specifics of cooperation with stakeholders, foreign higher education institutions and the public are revealed, the results of such cooperation are presented.

Keywords: creative personality; educational program; student-centered approach; educator training.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Antonova O. YE. Osoblyvosti pidhotovky kreatyvnoho fakhivtsya: dosvid zakladiv vyshchoyi osvity Ukrayiny // Problemy osvity: zb. nauk. prats' / IDNU «Instytut modernizatsiyi zmistu osvity». Vinnytsya: TOV «TVORY», 2019. Vyp. 91. Pp. 11-15.
- [2] Horbovyi A.YU. Informatsiyi ta sotsial'ni tekhnolohiyi v systemi upravlinnya vyshchoyu osvitoyu. Vdoskonalennya finansovo-kredytnoho mekhanizmu zabezpechennya innovatsynoho rozvytku ekonomiky: zbirnyk tez Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi. Chastyna 2. Dublyany, 2020. Pp. 100-102.
- [3] Hornostay P.P. Formyrovanye tvorcheskoy lychnosti pedahoha - osnova humanystycheskoy pedahohyky. Ytohy XX veka: humanyzatsiya obrazovannya - problemy y perspektivy: sborn. nauch. dokl. mezhdunar. nauch.-metod. konferentsyy. Vytebsk, 1998. Pp. 121-125.
- [4] Dovhenko, YA., Yaremenko, L., Yaremenko, YU. Vprovadzhennya dual'noyi osvity u vyshi: perevahy ta ryzyky. Ekonomika ta suspil'stvo. 2021. №28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-29>
- [5] Zhuravl'ov YU.V. Metodyka zaluchennya zdobuvachiv vyshchoyi osvity dlya modernizatsiyi osvitnikh proham. Modernizatsiya vyshchoyi osvity v Ukrayini ta problemy upravlinnya yakisty pidhotovky fakhivtsiv u tekhnichnomu universyteti: zb. materialiv universytet-s'koyi. nauk.-metod. konf. (Kharkiv, 7-9 April 2020) Kharkiv: KHNUBA, 2020. Pp. 10-14.
- [6] Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» (21.11.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- [7] Zakharchenko V.M., Luhovyy V.I., Rashkevych YU.M., Talanova ZH.V. Rozroblennya osvitnikh proham. Metodychni rekomendatsiyi. K. : DP «NVTS «Priorytety», 2014. 120 p.
- [8] Klimova H. P., Yaryhina YE.P. Metodychni rekomendatsiyi shchodo rozrobky osvitnikh proham. Natsional'nyy yurydychnyy universytet imeni Yaroslava Mudroho. URL: <https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/metodychni-rekomendacziyi-po-rozrobci-opp.pdf>
- [9] Kovalenko O.E., Kovalenko D.V., Bryukhanova N.O., Mel'nychenko O.O. Suchasnyy pidkhid do vyznachennya ta formuvannya osnovnykh skladovykh osvitn'oyi prohramy pidhotovky fakhivtsiv za spetsial'nisty 015 «Profesiyna osvita (za spetsializatsiyamy)». Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity. 2017. №56-57. Pp. 6-18.